

Identifying the antecedents of entrepreneurial education in technical and professional colleges

Fatemeh Ganji: PhD student of Education Management Department of Educational science, Islamic Azad University, Damavand branch, Tehran, Iran.

Seyed Rasul Hosseini*: Faculty member, Educational management group in Farhangian university of Shahid Chamran, Tehran, Iran.

Masoomeh oladian: Faculty member, Educational management group, Faculty of Islamic Azad University Damavand branch, Tehran, Iran.

Abstract

Introduction: The purpose of the present study was to identify the antecedents of entrepreneurial education in technical and vocational conservatories.

Method: The qualitative research method and the statistical population of the research included academic experts and experts, specialists and knowledgeable people in the field of educational system. In the qualitative part, the sample size was 18 people, which reached theoretical saturation in 12 people. The research tool was an in-depth interview with open and semi-structured questions and the analysis of the collected data was carried out in the qualitative part using the grounded theory method and through coding (open, central and selective) using MAXQDA software.

Findings: The results of data analysis showed that the antecedents of entrepreneurship education in technical and professional conservatories included eight components, which are: financial and physical component, human resources component, education and learning component, scientific and innovation component, economic and social education component, management and evaluation component, academic counseling component, and finally physical, mental and psychological development component.

Conclusion: Today, the most important and undeniable problem that we see in the country is the unemployment of the youth and that the young people expect to be attracted to an organization and work in this organization after completing their university education, but with the increase in the population, such an expectation is not met. This issue requires Innovation and creativity in all fields of business have made entrepreneurship a global necessity, and in this regard, the education system has the most key role.

Keywords: antecedents, entrepreneurial education, conservatory, technical and professional.

***Corresponding author:** Faculty member, Educational management group in Farhangian university of Shahid Chamran, Tehran, Iran.

Email: Hosseinirasul@cfu.ac.ir

Identifying the antecedents of entrepreneurial education in technical and professional colleges

Introduction: The allocation of resources towards skill training is a fundamental determinant of a nation's equitable and enduring progress. It is very clear that the necessity of this investment in different conservatories, including art, agriculture, and technical and professional schools, which deal with a large number of students every year, is twofold. One of the most important parts of the education system of any country is the technical and vocational education system, and paying attention to it is one of the basic policies of the countries for training efficient human resources at the pre-university level. The appearance of some signs of the ineffectiveness of the secondary education system, the exponential growth of technology, and the need for skilled and semi-skilled workers in the industries, prompted the trustees of the educational system to make fundamental changes in the formal education structure of the society, to solve this basic need. (Gholipour et al., 2009). Today, the role of entrepreneurship in creating productive independence has caused many educational systems to include entrepreneurship education in their curricula to educate self-reliant people who are aware of opportunities and want to start independent businesses. Entrepreneurship education includes activities to develop entrepreneurial insight, attitude and skills and cover various aspects such as idea creation, startup, growth and innovation. Entrepreneurship education covers different types of audiences, objectives, content and education methods (Bernard et al., 2019). Therefore, according to the above explanations, the researcher in the current research is looking for an answer to the question: What are the antecedents or underlying factors for the curriculum planning of conservatories in the field of entrepreneurial education with emphasis on the curriculum?

Materials and methods: The research conducted employed an exploratory qualitative method approach, which aimed at gathering comprehensive and in-depth insights into the subject matter. The data was collected through interviews with 18 academic and entrepreneurial education experts who were carefully selected for their expertise, knowledge, and experience. The theoretical saturation point was reached at the twelfth interviewee, ensuring that the data collected was sufficient and representative of the study's objectives. The qualitative data analysis method was exploratory and was done using theoretical coding. Theoretical coding is the process during which the data are analyzed, conceptualized and placed next to each other in a new way, and it is the main process during which the theory is compiled based on the data. This method has three main cores: concepts, categories and theorems. In this way, theories are formed based on raw data. Data analysis is the main axis of the theory arising from the data. In any study as a whole, data collection, data organization and data analysis are interdependent. To analyze the data obtained from in-depth interviews, three types of coding were used: open coding, central coding, and selective coding. In this research, MAXQDA software was used for coding.

Findings: After revising the core codes, the education and learning component was mentioned in the scientific and technological component and the financial and physical component in the economic and social education component, and six components were presented as the precursors of vocational education in technical and vocational schools. Finally, based on the opinion of experts and experts, the following components were approved as the precursors of vocational education in technical and professional conservatories: Financial and physical component; human resources; education and learning; scientific and innovation; economic and social education; management and evaluation, educational counseling; physical, mental and mental education.

Conclusion: One challenge facing different societies is graduates with the necessary personal abilities and skills to start a suitable business. Creating an entrepreneurial attitude in people is a necessary condition for the emergence of entrepreneurial behavior on their part. Entrepreneurship in education is a regular and continuous process that leads to the identification and effective exploitation of all internal and external resources of the educational system. On the other hand, it creates new opportunities for teaching and learning, and this process is realized by relying on the two axes of comprehensive entrepreneur education and providing the context for its emergence. Therefore, entrepreneurship in education is a regular and continuous process that leads to the identification and effective use of all the educational system's internal and external resources, creating new opportunities for learning and memorization. This process is achieved by relying on the two axes of comprehensive entrepreneurship education and providing the context for its emergence. Establishing and including skill training branches in the educational system is one of the results of this decision. Despite the importance of establishing these centers, it is very important to develop mechanisms to improve their quality. This research is limited to conservatories in Tehran and does not include other organizations in other parts of the country. This research has studied only managers, assistants, and teachers of technical and professional conservatories in Tehran. Therefore, it is suggested to conduct similar research in other educational organizations or in other industries and compare the present results. Variables such as educational information technology and knowledge management systems in the conservatories of Tehran should also be investigated. It is also suggested to conduct research to determine the infrastructure needed to implement the proposed model.

Keywords: Elitism process, elementary schools, individual, school, education.

مجله‌ی توسعه‌ی آموزش جندی‌شاپور
فصلنامه‌ی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی
سال چهاردهم، ویژه‌نامه ۱۴۰۲

شناسایی پیشایندهای آموزش کارآفرینانه در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای

فاطمه گنجی: دانشجوی دکترای تخصصی، گروه مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دماوند، تهران، ایران.
سید رسول حسینی*: عضو هیأت علمی، گروه مدیریت آموزشی، دانشکده شهید چمران دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.
معصومه اولادیان: عضو هیأت علمی، گروه مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دماوند، تهران، ایران.

چکیده

هدف: پژوهش حاضر شناسایی پیشایندهای آموزش کارآفرینانه در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای بود.

روش کار: روش پژوهش کیفی و جامعه آماری پژوهش شامل خبرگان دانشگاهی و صاحب‌نظران، متخصصین و افراد آگاه در زمینه نظام آموزشی و بود. حجم نمونه در بخش کیفی به صورت هدفمند ۱۸ نفر انتخاب شد که در نفر ۱۲ به اشباع نظری رسید. ابزار تحقیق عبارت بود از مصاحبه نیمه ساختاریافته و تجزیه و تحلیل داده‌های جمع آوری شده، در بخش کیفی به روش گراند تئوری و از طریق کدگذاری (باز، محوری و انتخابی) با استفاده از نرم افزار MAXQDA انجام شد.

نتایج: نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد پیشایندهای آموزش کارآفرینانه در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای شامل هشت مولفه بود که عبارتند از: مولفه مالی و فیزیکی، مولفه منابع انسانی، مولفه آموزش و یادگیری، مولفه علمی و نوآوری، مولفه تربیت اقتصادی و اجتماعی، مولفه مدیریت و ارزیابی، مولفه مشاوره تحصیلی، و در نهایت مولفه پرورش جسمی، روحی و روانی.

نتیجه گیری: امروز مشکل مهم و غیرقابل انکاری که در کشور می‌بینیم بیکاری جوانان است و اینکه جوانان با به پایان رسیدن تحصیلات دانشگاهی انتظار دارند که جذب سازمانی شوند و در این سازمان مشغول به کار شوند که با افزایش جمعیت چنین انتظاری برآورده نمی‌شود این مسئله نیاز به ابداع و خلاقیت در تمامی حوزه‌های کسب و کار، کارآفرینی را به یک ضرورت جهانی بدل نموده، در این راستای نظام آموزش و پرورش کلیدی ترین نقش را داراست.

واژگان کلیدی: پیشایندها، آموزش کارآفرینانه، هنرستان، فنی و حرفه‌ای.

***نویسنده مسؤول:** عضو هیأت علمی، گروه مدیریت آموزشی، دانشکده شهید چمران دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

Email: Hosseinirasul@cfu.ac.ir

مقدمه

از مهم‌ترین نشانه‌های حرکت شتابنده یک کشور در تحقق توسعه متوازن و پایدار، میزان و کیفیت سرمایه‌گذاری آن برای آموزش مهارتی است. پر واضح است که ضرورت این سرمایه‌گذاری در هنرستان‌های مختلف شامل کاردانش، کشاورزی و فنی و حرفه‌ای که همه ساله با تعداد زیادی از دانش‌آموزان سر و کار دارد، دو چندان است. این توجه از آن جا نشأت می‌گیرد که امروزه در کشورهای توسعه یافته، هنرستان‌ها به عنوان مراکز اصلی پرورش قابلیت تولید کار و شهروندانی کارآفرین (نه دانش‌آموزانی کارجو)، مورد توجه جدی متولیان آموزشی قرار دارد (آبوت، هدلوند و تینی-لنه، ۲۰۱۱).

از آنجا که یکی از مهم‌ترین بخش‌های نظام آموزش هر کشور، نظام آموزش فنی و حرفه‌ای است و توجه به آن از جمله خط‌مشی‌های اساسی کشورهای برای تربیت نیروی انسانی کارآمد در سطح پیش از دانشگاه به شمار می‌آید. مقتضیات فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و نوع نگاه کشورها به آموزش فنی و حرفه‌ای رسمی، به ظهور سه الگوی بازار محور، آموزش فنی و حرفه‌ای تمام وقت و استاد-شاگردی منجر شده است (عبدالمنان و همکاران، ۲۰۱۹). الگوی اول همان مراکز حرفه‌آموزی هستند که در مؤسسات تولیدی و خدماتی مستقر شده‌اند و کشورهایی مانند انگلستان، آمریکا و ژاپن از آن استفاده می‌کنند. در الگوی دوم آموزش عملی و نظری، به طور مشترک ارائه می‌شود و یکی از عمده‌ترین ویژگی‌های آن، ارتباط ضعیف با بازار کار است. کشورهایمانند فرانسه، اسپانیا و ایران از این الگو تبعیت می‌کنند. در الگوی سوم که کشورهایمانند آلمان، استرالیا و سوئیس بر اساس آن رفتار می‌کنند، تحصیلات و حرفه‌آموزی در دو محیط مدرسه و کار صورت می‌گیرد و بدین منظور، آن را "نظام دوگانه" نامیده‌اند. اصل زیر بنایی تشکیل این الگو "یادگیری مرتبط با کار (Work Related Learning)" به شمار می‌آید (باومن و لوسی، ۲۰۲۱). ظهور برخی نشانه‌های ناکارآمدی نظام آموزش

متوسطه، رشد نمایی فناوری، و ضرورت نیاز به کارکنان ماهر و نیمه ماهر در صنایع، متولیان نظام آموزشی را بر آن داشت تا با لحاظ تغییراتی بنیادین در پیکره آموزش رسمی جامعه، برای رفع این نیاز اساسی اقدام کنند. تأسیس و فراگیر کردن شاخه‌های مهارت‌آموزی در نظام آموزشی، یکی از نتایج این تصمیم است. به رغم اهمیت تأسیس این مراکز، تدوین ساز و کارهایی برای بهبود کیفیت آن‌ها نیز اهمیت بسزایی دارد (عزیزی و مختاری، ۱۳۹۷).

امروزه ترکیب جمعیتی جوان کشور و ضرورت ایجاد فرصت‌های شغلی، لزوم رهایی اقتصاد کشور از وابستگی به فروش مواد خام اولیه و به ویژه نفت خام و همچنین خروج از وضعیت اقتصادی تک محصولی از یک طرف و روندهای موجود در جامعه‌ی اطلاعاتی از طرف دیگر، عواملی‌اند که سیاستگذاران و تصمیم‌گیرندگان کلان کشور را وامی‌دارد که به منبع قابل اتکایی به جز مواد اولیه بیندیشند و بدون شک با توجه به الزاماتی که جامعه‌ی اطلاعاتی دارد، این منبع حیاتی چیزی جز خلاقیت، نوآوری و کارآفرینی نیست. نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که کارآفرینی هم دارای بُعد نظری (تئوریک) و هم دارای بُعد عملی (کاربردی) است که می‌توان با روش‌های مختلف آموزشی، به آموزش و پرورش کارآفرینان همت گماشت (احمدپور و مقیمی، ۱۳۸۰). از طرفی با توجه به این که دولت می‌تواند از طریق وزارت آموزش و پرورش و مؤسسات آموزش عالی مفهوم کارآفرینی را از نظر اجتماعی و اقتصادی معرفی کند، یا اینکه مبحث توسعه کارآفرینی می‌تواند به عنوان یکی از دروس به دانش‌آموزان و دانشجویانی که تمایل به درک کارآفرینی دارند، آموزش داده شود تا بتوانند قابلیت‌های خود را ارزیابی و ارتقا بخشند (احمدپور و مقیمی، ۱۳۸۰). بنابراین امروزه نقش کارآفرینی در ایجاد استقلال مولد سبب شده بسیاری از نظام‌های آموزشی با هدف تربیت افراد متکی به نفس و آگاه از فرصت‌ها و افراد تمایل به راه اندازی کسب و کار مستقل، آموزش کارآفرینی را در برنامه‌های درسی خود در سطوح

با همراهی استاد راهنما و مشاور و نیز در مسیر رفت و برگشت توسط نخبگان و صاحب نظران، بطور کلی مراحل ذیل طی شد: مرحله (۱): پیاده سازی متن، مرحله (۲): تعریف واحد تحلیل، مرحله (۳): تکوین مقوله ها و یک طرح رمزگذاری، مرحله (۴): طرح رمزگردانی آزمایشی، مرحله (۵): رمزگذاری همه متن، مرحله (۶): ارزیابی کردن از سجام کدگذاری، مرحله (۷): استخراج نتایج از داده های رمزی، مرحله (۸): گزارش روش و یافته ها (استخراج ابعاد، مولفه ها و شاخص ها)، مرحله (۹): تهیه و نهایی شدن پرسشنامه خبرگان و صاحب نظران. سپس به صورت حضوری و یا از طریق ایمیل سوالات مصاحبه در اختیار خبرگان و صاحب نظران قرار گرفت و نتایج و پاسخ های تشریحی آنان در تحلیل کیفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ابزار گردآوری اطلاعات یک مصاحبه نیمه ساختار یافته تدوین شده که از مدیران و معاونین مطلعین کلیدی و خبرگان آموزش کارآفرینان بر مبنای کارآفرینی بر اساس هنرستان های فنی و حرفه ای خواسته خواهد شد تا نسبت به پاسخگویی به سؤالات اقدام نمایند و اطلاعات اولیه در خصوص مدل مفهومی پژوهش گردآوری شد. برای حصول اطمینان از روایی ابزار در بخش کیفی پژوهش و به منظور اطمینان خاطر از دقیق بودن یافته ها از دیدگاه پژوهشگر، از نظرات ارزشمند اساتید آشنا با این حوزه و متخصصان سازمانی که در این حوزه خبره و مطلع هستند، استفاده خواهد شد. هم چنین به طور همزمان از مشارکت کنندگان در تحلیل و تفسیر داده ها کمک گرفته شد. پایایی در مصاحبه، در مرحله ای چون موقعیت مصاحبه، نسخه برداری و تحلیل مطرح می گردد. هم چنین در پایایی مصاحبه شونده، به چگونگی هدایت سؤالات اشاره می شود. در پایایی نسخه برداری نیز باید به پایایی درون موضوعی نسخه نویسی های انجام شده حین تایپ متون توسط دو فرد توجه نمود. در طول طبقه بندی مصاحبه ها نیز توجه به درصدهای گزارش داده شده توسط دو نفر کدگذار، روشی برای تعیین پایایی است. میزان (درصد) توافق درون

دانشگاه و دبیرستان و دوره راهنمایی وارد کنند (هامبورگ، ۲۰۲۰). آموزش کارآفرینی شامل فعالیت هایی برای رسیدن به پرورش بینش کارآفرینانه، نگرش و مهارت ها و پوشش جنبه های گوناگون مثل ایجاد ایده، راه اندازی، رشد و نوآوری می باشد. آموزش کارآفرینی انواع مختلفی از مخاطبان، اهداف، محتوای و روش ها را شامل می شود. آموزش را پوشش می دهد (برنارد و همکاران، ۲۰۱۹). از این رو کارآفرینی در آموزش و پرورش فرآیند منظم و مستمری است که از یک سو به شناسایی و بهره برداری موثر از کلیه منابع درونی و بیرونی نظام آموزشی منجر می شود و موجب ایجاد فرصت های جدید یادگیری و یادگیری می گردد. این فرآیند با تکیه به دو محور آموزش فراگیر کارآفرینی و فراهم آوردن زمینه های بروز و ظهور آن محقق می گردد. بنابراین با توجه به توضیحات فوق محقق در پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سوال است که: پیشایندها یا عوامل زمینه ساز برای برنامه ریزی درسی هنرستان ها در زمینه آموزش کارآفرینانه با تاکید بر برنامه درسی، چگونه است؟

مواد و روش ها

روش این تحقیق از نظر هدف کاربردی بود، چون نتایج حاصل از آن در آینده می تواند مورد استفاده ذینفعان تصمیم گیرنده قرار بگیرد. لذا به روش اکتشافی انجام شد و نحوه گردآوری داده ها به روش کیفی صورت گرفت و ابزار گردآوری داده ها مصاحبه بود. جامعه آماری شامل صاحب نظران دانشگاهی و خبرگان در حوزه آموزش کارآفرینانه بر مبنای واکاوی برنامه درسی هنرستان های فنی و حرفه ای که برای انتخاب آنها از روش نمونه گیری هدفمند استفاده شد. از این رو ۱۸ نفر از جامعه آماری مذکور، شناسایی و انتخاب شد اما در دوازدهمین فرد به اشباع نظری رسیدیم. در این بخش، نمونه گیری به صورت هدفمند انتخاب شده است. از طریق توزیع متوالی سوالات مصاحبه محقق ساخته و جمع آوری و بازنگری و اصلاح آن انجام گرفته است. جهت تهیه سوالات مصاحبه ای عمیق،

اساس داده‌های خام شکل می‌گیرند. تحلیل داده‌ها، محور اصلی نظریه برخاسته از داده‌ها است. در هر مطالعه به‌عنوان یک کل، جمع‌آوریداده‌ها، تنظیم داده‌ها و تحلیل داده‌ها به هم وابستگی متقابل دارند. برای تحلیل داده‌های به دست آمده از مصاحبه‌های عمیق از سه نوع کدگذاری استفاده شد که عبارت‌اند از: کدگذاری باز، کدگذاری محوری، کدگذاری انتزاعی. در این تحقیق از نرم افزار Maxqda جهت کدگذاری استفاده شد.

پژوهش حاضر با کد ثبت پروپوزال ۱۶۲۴۳۷۸۳۶ در کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد دماوند ثبت شده است. در تمام مراحل پژوهش سعی شد اصول اخلاقی مورد توجه قرار گیرد. ضمن دادن آزادی انتخاب به شرکت‌کنندگان و دادن اطمینان جهت رعایت اصول رازداری، سعی بر آن بود تا به حریم شخصی زندگی افراد احترام گذاشته شود.

یافته‌ها

در ابتدا جدول مشخصات کلی و زمینه‌ای شرکت‌کنندگان در این تحقیق بیان شده است. به دلیل حفظ هویت شخصی و به تقاضای شرکت‌کنندگان، نام آنها ذکر نشده است.

موضوعی دو کدگذار (که باید ۶۰ درصد یا بیشتر باشد) در مورد یک مصاحبه (کنترل تحلیل) نیز روشی برای پایایی تحلیل است. در پژوهش کنونی از پایایی باز آزمون و روش توافق درون موضوعی برای محاسبه پایایی مصاحبه‌های انجام گرفته استفاده شد. برای محاسبه پایایی باز آزمون از میان مصاحبه‌های انجام گرفته چند مصاحبه به عنوان نمونه انتخاب شد و هر کدام از آن‌ها در یک فاصله زمانی کوتاه و مشخص دوباره کدگذاری شد. سپس کدهای مشخص شده در دو فاصله زمانی برای هر کدام از مصاحبه‌ها با هم مقایسه خواهد شد. روش باز آزمایی برای ارزیابی ثبات کدگذاری پژوهشگر به کار گرفته شد. در هر کدام از مصاحبه‌ها، کدهایی که در دو فاصله زمانی با هم مشابه باشند با عنوان توافق و کدهای غیرمشابه با عنوان عدم توافق مشخص شد.

روش تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی اکتشافی بود و با استفاده از کدگذاری نظری صورت پذیرفت. کدگذاری نظری عبارت است از عملیاتی که طی آن داده‌ها تجزیه، مفهوم‌سازی و به شکل تازه‌ای در کنار یکدیگر قرار داده می‌شوند و فرایند اصلی است که طی آن نظریه بر اساس داده‌ها تدوین می‌شود. در این روش سه رکن اصلی مفاهیم مقوله‌ها و قضیه‌ها وجود دارند. در این شیوه نظریه بر

جدول ۱. مشخصات کلی مصاحبه‌شوندگان

Table 1. General characteristics of the interviewees

ردیف	تخصصی	سن	جنس	تحصیلات
۱	مدیر موسسه کارآفرینی	۵۰	زن	دکتری کارآفرینی
۲	مدرس اتاق بازرگانی	۴۷	مرد	دکتری اقتصاد و امور مالی
۳	استاد دانشگاه	۵۴	مرد	دکتری و عضو هیئت علمی مدیریت راهبردی
۴	مدیر هنرستان	۵۱	زن	دکتری مدیریت آموزشی
۵	معاون آموزشی آموزش و پرورش منطقه ۶	۵۵	مرد	دکتری مدیریت آموزشی
۶	استاد دانشگاه	۴۸	زن	دکتری ام بی ای (مدیریت اجرایی)
۷	کارآفرین	۴۳	زن	کارشناس حسابداری (فارغ التحصیل هنرستان)
۸	فعال رسانه‌ای در حوزه اقتصاد	۴۷	زن	دکتری اقتصاد
۹	کارآفرین	۶۱	مرد	کارشناسی ارشد بورس و صادرات
۱۰	مدرس کسب و کار	۵۵	مرد	دکتری ام بی ای (مدیریت اجرایی)
۱۱	مدیر کل برنامه ریزی درسی هنرستان‌ها در آموزش و پرورش منطقه ۱۰	۵۶	مرد	دکتری مدیریت آموزشی
۱۲	کارآفرین	۵۳	مرد	دکتری کارآفرینی

انطباق ویژگی‌های شخصیتی با رشته تحصیلی
 توجه به تفاوت‌های فردی و خانوادگی هنرجویان
 ایجاد و تعمیق نگرش مثبت نسبت به یادگیری و کار آفرینی
 شناسایی علاقه و استعداد هنرجویان و برنامه‌ریزی برای هدایت آنان به کار آفرینی
 دعوت از کار آفرینان موفق برای سخنرانی در جلسات مشاوره شغلی.
 مولفه پرورش جسمی، کسب مهارت‌های زندگی
 روحی و روانی هنردرمانی و نشاط آفرینی
 رشد سرمایه روانشناختی (خودکارآمدی، امیدواری، تاب‌آوری، خوش‌بینی)
 ارتقاء سطح سلامت جسمانی و روانی هنرجویان
 توجه به بعد اخلاقی و فرهنگی هنرجویان
 تقویت بعد اعتقادی هنرجویان
 ویژگی ریسک‌پذیری و تحمل شکست بالا به عنوان پتانسیل کار آفرینی
 خوداتکایی و کنترل درونی به عنوان پتانسیل کار آفرینی

در ادامه جمع‌بندی نظرات و متن پاسخ‌های خبرگان و صاحب نظران را به تفکیک ابعاد و مولفه‌های مختلف ملاحظه می‌کنید:

جدول ۳. مروری بر کدها
 Table 3. Codes overview

رنگ	کد	کد کلیه بخش‌ها (کلیه مدارک)	کد کلیه بخش‌ها (مدارک فعال)	درصد کد کلیه بخش‌ها (کلیه مدارک)	درصد کد کلیه بخش‌ها (مدارک فعال)
•	مالی و فیزیکی	۳۳	۳۳	۱۷/۱۰	۱۷/۱۰
•	علمی و نوآوری	۲۷	۲۷	۱۳/۹۹	۱۳/۹۹
•	تربیت اقتصادی و اجتماعی	۲۲	۲۲	۱۱/۴۰	۱۱/۴۰
•	مدیریت و ارزیابی	۲۴	۲۴	۱۲/۴۴	۱۲/۴۴
•	مشاوره تحصیلی	۱۴	۱۴	۷/۲۵	۷/۲۵
•	پرورش جسمی، روحی و روانی	۱۳	۱۳	۶/۷۴	۶/۷۴
•	منابع انسانی	۲۴	۲۴	۱۲/۴۴	۱۲/۴۴
•	آموزش و یادگیری	۳۶	۳۶	۱۸/۶۵	۱۸/۶۵

جدول ۴. کد کلیه بخش‌ها (کلیه مدارک)
 Table 4. All section codes (All documents)

فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی معتبر	
۳۶	۱۸/۶۵	۱۸/۶۵	آموزش و یادگیری
۳۳	۱۷/۱۰	۱۷/۱۰	مالی و فیزیکی
۲۷	۱۳/۹۹	۱۳/۹۹	علمی و نوآوری
۲۴	۱۲/۴۴	۱۲/۴۴	منابع انسانی
۲۴	۱۲/۴۴	۱۲/۴۴	مدیریت و ارزیابی
۲۲	۱۱/۴۰	۱۱/۴۰	تربیت اقتصادی و اجتماعی
۱۴	۷/۲۵	۷/۲۵	مشاوره تحصیلی
۱۳	۶/۷۴	۶/۷۴	پرورش جسمی، روحی و روانی
۱۹۳	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	کل داده‌ها (معتبر)
۰	۰/۰۰	-	داده‌های گم‌شده
۱۹۳	۱۰۰/۰۰	-	جمع کل داده‌ها

جدول ۵. کد کلیه بخش‌ها (مدارک فعال)

Table 5. All section codes (Active documents)

فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی معتبر
آموزش و یادگیری	۳۶	۱۸/۶۵
مالی و فیزیکی	۳۳	۱۷/۱۰
علمی و نوآوری	۲۷	۱۳/۹۹
منابع انسانی	۲۴	۱۲/۴۴
مدیریت و ارزیابی	۲۴	۱۲/۴۴
تربیت اقتصادی و اجتماعی	۲۲	۱۱/۴۰
مشاوره تحصیلی	۱۴	۷/۲۵
پرورش جسمی، روحی و روانی	۱۳	۶/۷۴
کل داده‌ها (معتبر)	۱۹۳	۱۰۰/۰۰
داده‌های گم‌شده	۰	۰/۰۰
جمع کل داده‌ها	۱۹۳	۱۰۰/۰۰

و ارزیابی، مولفه مشاوره تحصیلی، و در نهایت مولفه پرورش جسمی، روحی و روانی. مقایسه نتایج تحقیقات گوپتا و همکاران (۲۰۲۰)، کاتون (۲۰۲۰)، کیسی و همکاران (۲۰۲۰)، کورکوهن، روهالاتی و ریمان (۲۰۱۹)، جانسون و همکاران (۲۰۲۰)، (۲۰۱۹)؛ جبارالله و همکاران (۲۰۱۹)، برنارد و همکاران (۲۰۱۹)، دو و دادوری (۲۰۱۷)، حسینی و همکاران (۱۴۰۱)، تقی زاده، نیستانی و شریفیان (۱۳۹۷) و عزیزی و مختاری (۱۳۹۷) با نتایج تحقیقات پژوهشگر همراستا و همسو می‌باشد.

امروزه نقش کارآفرینی در ایجاد استقلال مولد سبب شده بسیاری از نظام‌های آموزشی با هدف تربیت افراد متکی به نفس و آگاه از فرصت‌ها و افراد تمایل به راه اندازی کسب و کار مستقل، آموزش کارآفرینی را در برنامه‌های درسی خود در سطوح دانشگاه و دبیرستان و دوره راهنمایی وارد کنند (برگس و همکاران، ۲۰۱۸). آموزش کارآفرینی شامل فعالیت‌هایی برای رسیدن به پرورش بینش کارآفرینانه، نگرش و مهارت‌ها و پوشش جنبه‌های گوناگون مثل ایجاد ایده، راه اندازی، رشد و نوآوری می‌باشد. آموزش کارآفرینی انواع مختلفی از مخاطبان، اهداف، محتوای و روش‌های آموزش را پوشش می‌دهد (عجمی و هیدر، ۲۰۱۹). امروز مشکل مهم و غیرقابل انکاری که در کشور می‌بینیم بیکاری جوانان است و اینکه جوانان با به پایان رسیدن تحصیلات دانشگاهی

بعد از بازبینی مجدد کدهای محوری؛ مولفه آموزش و یادگیری در مولفه علمی و فناوری و مولفه مالی و فیزیکی در مولفه تربیت اقتصادی و دسته بندی شدند و در نهایت شش مولفه به شرح ذیل به عنوان پیشایندهای آموزش کارفرینانه در هنرستان‌های فنی و حرفه ای ارائه شد و بدین ترتیب در نهایت بر اساس نظر صاحب‌نظران و خبرگان مولفه‌های: مولفه مالی و فیزیکی، مولفه منابع انسانی، مولفه آموزش و یادگیری، مولفه علمی و نوآوری، مولفه تربیت اقتصادی و اجتماعی، مولفه مدیریت و ارزیابی، مولفه مشاوره تحصیلی، و در نهایت مولفه پرورش جسمی، روحی و روانی؛ به عنوان پیشایندهای آموزش کارفرینانه در هنرستان‌های فنی و حرفه ای مورد تأیید قرار گرفت.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی پیشایندهای آموزش کارفرینانه در هنرستان‌های فنی و حرفه ای انجام شد. پس از تحلیل داده‌ها به شیوه داده بنیان (تئوری زمینه ای) بر اساس نظر صاحب‌نظران و خبرگان عوامل زمینه ساز (پیشایندهای) برای آموزش کارآفرینانه در هنرستان‌های فنی و حرفه ای عبارتند از: مولفه مالی و فیزیکی، مولفه منابع انسانی، مولفه آموزش و یادگیری، مولفه علمی و نوآوری، مولفه تربیت اقتصادی و اجتماعی، مولفه مدیریت

پیشنهادهای انجام گیرد. در نهایت پیشنهاد می‌گردد پژوهشی با هدف پیاده‌سازی و ارزشیابی الگوی پیشنهادی انجام پذیرد و موانع پیش رو مورد تحلیل قرار گیرد. در نهایت در ارتباط با نتایج به دست آمده پیشنهادات کاربردی ذیل ارائه می‌گردد: تامین کیفیت فضای فیزیکی تحصیلی و فضای استاندارد کارگاهی؛ تامین تجهیزات آموزشی کافی و مطابق با استانداردهای جهانی و متناسب با هر رشته فنی؛ توانمندسازی نیروی انسانی؛ برنامه‌ریزی برای فراگیری خودکارآمدی در تصمیم‌گیری شغلی؛ برنامه‌ریزی برای فراگیری تدوین یک طرح کسب و کار در رشته تحصیلی خود؛ برنامه‌ریزی برای بررسی و ارتقاء صلاحیت علمی و شایستگی حرفه‌ای کارکنان؛ برنامه‌ریزی برای ارتقاء روش‌های تدریس فراشناختی (پرورش مهارت تفکر و اندیشیدن در هنرجویان و نیز مهارت به کارگیری آموخته‌ها در موقعیت‌های مختلف)؛ برنامه‌ریزی برای آشنایی هنرآموزان به منابع و مراجع علمی متنوع و ارتباط و تبادل نظر با شبکه‌ها و مجامع کارآفرینی و ایجاد فضای تعاملی میان مربی و هنرآموز؛ به روز رسانی محتوای آموزشی و ایجاد ارتباطات بین رشته‌ای و چند سواد؛ برنامه‌ریزی برای تحول و نوآوری؛ برنامه‌ریزی برای ارتقاء روحیه خلاقیت با گنجاندن مبانی مربوطه در طی دوره متوسطه فنی؛ به‌سز سازی فرهنگی و ایجاد نگرش مثبت نسبت به جایگاه مهارت‌آموزی؛ برنامه‌ریزی برای کارآفرینی و ایجاد کسب و کار؛ برنامه‌ریزی برای ارتقاء روحیه استقلال‌طلبی به عنوان پتانسیل کارآفرینی؛ برنامه‌ریزی برای ارزشیابی تحصیلی فرایندمدار و نتیجه‌محور؛ لحاظ نمودن رویکرد کارآفرینانه در ارزشیابی دروس؛ توجه به تفاوت‌های فردی و خانوادگی هنرجویان؛ ایجاد و تعمیق نگرش مثبت نسبت به یادگیری و کارآفرینی؛ شناسایی علاقه و استعداد هنرجویان و برنامه‌ریزی برای هدایت آنان به کارآفرینی؛ برنامه‌ریزی برای کسب مهارت‌های زندگی و هنردرمانی و نشاط آفرینی؛ برنامه‌ریزی برای رشد سرمایه روانشناختی (خودکارآمدی، امیدواری، تاب‌آوری،

انتظار دارند که جذب سازمانی شوند و در این سازمان مشغول به کار شوند که با افزایش جمعیت چنین انتظاری برآورده نمی‌شود این مسئله نیاز به ابداع و خلاقیت در تمامی حوزه‌های کسب و کار، کارآفرینی را به یک ضرورت جهانی بدل نموده، در این راستای نظام آموزش و پرورش کلیدی‌ترین نقش را داراست (کیسی و همکاران، ۲۰۲۰). یکی از چالش‌های پیش روی جوامع مختلف، دانش آموختگانی هستند که توانایی‌های فردی و مهارت‌های لازم را برای راه اندازی کسب و کار مناسب ندارند. ایجاد نگرش کارآفرینانه در افراد شرط لازم برای بروز رفتار کارآفرینانه از سوی آنان است. کارآفرینی در آموزش و پرورش فرایند منظم و مستمری است که از یک سو به شناسایی و بهره‌برداری موثر از کلیه منابع درونی و بیرونی نظام آموزشی منجر می‌شود و از سوی دیگر، موجب ایجاد فرصت‌های جدید یاددهی و یادگیری می‌گردد و این فرآیند با تکیه به دو محور آموزش فراگیر کارآفرین و فراهم آوردن زمینه‌های بروز و ظهور آن محقق می‌گردد (زارینگ و همکاران، ۲۰۲۱).

بدیهی است که رفع محدودیت‌های پژوهش‌زیربنای پژوهش‌های بعدی قرار می‌گیرد و این امر موجب شکوفایی در امر علم و پژوهش خواهد بود پژوهش حاضر نیز از این محدودیت‌ها مستثنی نبوده است، از جمله می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد: این پژوهش در محدوده زمانی ۱۴۰۰ انجام شده است؛ این پژوهش محدود به هنرستان‌های شهر تهران می‌باشد و سایر سازمان‌ها را در سایر نقاط کشور را در بر نمی‌گیرد؛ این پژوهش تنها مدیران، معاونین، معلمان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای شهر تهران را مورد مطالعه قرار داده است. لذا پیشنهاد می‌شود پژوهشی مشابه در سایر سازمان‌های آموزشی و یا در صنایع دیگر انجام شود و نتایج حاضر مقایسه شود. متغیرهایی مانند فناوری اطلاعات آموزشی و سیستم مدیریت دانش در هنرستان‌های شهر تهران نیز مورد بررسی قرار گیرند. همچنین پیشنهاد می‌گردد پژوهشی با هدف تعیین زیرساخت‌های موردنیاز برای اجرای الگوی

Cuatón, G.P., 2020. Philippines higher education institutions in the time of COVID-19 pandemic. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 12(1 Sup2), pp.61-70.

Do, B.R. and Dadvari, A., 2017. The influence of the dark triad on the relationship between entrepreneurial attitude orientation and entrepreneurial intention: A study among students in Taiwan University. *Asia Pacific Management Review*, 22(4), pp.185-191.

Hamburg, I., 2020. Supporting Digital innovations by interdisciplinary entrepreneurial learning. *Advances in social sciences research journal*, 7(4), pp.8-17.

Hosseini, S., Aliasgari, M., Gholtash, A. and Ahmadbeigi, F., 2022. A Social Entrepreneurship Curriculum Model in Iran Higher Education. *Journal of higher education curriculum studies*, 13(25), pp.145-177. [In Persian]

Jabarullah, N.H. and Iqbal Hussain, H., 2019. The effectiveness of problem-based learning in technical and vocational education in Malaysia. *Education+ Training*, 61(5), pp.552-567.

Johnson, J.L., Khan, A.A. and Saeed, K., 2020. Learning styles inventory and experiential learning theories an integrative review of literature. *Pakistan Journal of Society, Education and Language (PJSEL)*, 6(1), pp.1-12.

Kissi, E., Ahadzie, D.K., Debrah, C. and Adjei-Kumi, T., 2020. Underlying strategies for improving entrepreneurial skills development of technical and vocational students in developing countries: using Ghana as a case study. *Education+ Training*, 62(5), pp.599-614.

Korhonen, A.M., Ruhalahti, S. and Veermans, M., 2019. The online learning process and scaffolding in student teachers' personal learning environments. *Education and Information Technologies*, 24, pp.755-779.

Gupta, R., Seetharaman, A. and Maddulety, K., 2020. Critical success

خوش‌بینی؛ بر نامه‌ریزی برای ارتقاء سطح سلامت جسمانی و روانی هنرجویان.

References

Abbott, A.D., Hedlund, R. and Tyni-lennÉ, R., 2011. Patients' experience post-lumbar fusion regarding back problems, recovery and expectations in terms of the international classification of functioning, disability and health. *Disability and rehabilitation*, 33(15-16), pp.1399-1408.

Abdalmenem, S.A., Abu-Naser, S.S., Al Shobaki, M.J. and Abu Amuna, Y.M., 2019. Relationship between e-Learning Strategies and Educational Performance Efficiency in Universities from Senior Management Point of View.

Ahmadpour Dariani, M., and Moghimi, S. M., 2001. Fundamentals of Entrepreneurship, 7th edition, Harira Publishing House, Tehran. [In Persian]

Ajami, K. and Haidar, O., 2019. SVU-VOSE: A hybrid model of a virtual, open, and socially driven learning environment. *eLearn*, 2019(5).

Bauman, A. and Lucy, C., 2021. Enhancing entrepreneurial education: Developing competencies for success. *The International Journal of Management Education*, 19(1), p.100293.

Azizi, M. and Mokhtari, N., 2018. Entrepreneurship education for knowing, doing and being in primary school with integrated approach. *Journal of Entrepreneurship Development*, 10(4), pp.635-654. [In Persian]

Barnard, A., Pittz, T. and Vanevenhoven, J., 2019. Entrepreneurship education in US community colleges: a review and analysis. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 26(2), pp.190-208.

Burgess, S., Bingley, S., Paguio, R. and Woodley, C., 2018. Interventions in entrepreneurial learning: Blended learning and ICT capacity. *Australasian Journal of Information Systems*, 22.

curriculum. *Foundations of Education*, 8(1), pp.116-135. [In Persian] Zaring O, Gifford E, McKelvey M. Strategic choices in the design of entrepreneurship education: an explorative study of Swedish higher education institutions. *Studies in Higher Education*. 2021 Feb 1;46(2):343-58.

factors influencing the adoption of digitalisation for teaching and learning by business schools. *Education and Information Technologies*, 25(5), pp.3481-3502.

Taghizadeh, M., Neyestani, M.R. and Sharifian, F., 2018. Analysis Practice-based Pedagogy and determining a framework for higher education